

Voorstel

Datum vergadering: 11 juni 2020
Datum B&W: 9 juni 2020

Portefeuillehouder: Peter Verheij
Auteur: Ayrton Lopes

Onderwerp:

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2019

Voorgesteld besluit:

1. voor de fatale indieningstermijn 15 augustus 2020 in te stemmen met de verklaring van het college maatregelen te treffen om te komen tot reductie van het tekort op het BUIG-budget zoals weergegeven in de Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2019.

Inleiding

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;
- het college geeft een toelichting op deze verklaring;
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.

De gemeente Alblasserdam komt in aanmerking voor een vangnetuitkering Participatiewet over 2019. Een verzoek om een vangnetuitkering over 2019 dient uiterlijk op 15 augustus 2020 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2020 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Voor deze fatale datum moet het college verklaren maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie én moet de raad instemmen met de verklaring van het college.

Beoogd effect

Het toegekend krijgen van een vangnetuitkering Participatiewet over 2019 ter compensatie van een deel van het tekort op het BUIG-budget over 2019.

Argumenten

1.1. Het tekort op het BUIG-budget op Drechtsteden niveau wordt verminderd door het aanvragen van een vangnetuitkering.

De gemeenten Alblasserdam en Dordrecht komen over het 2019 in aanmerking voor het aanvragen van een vangnetuitkering. Het totale tekort op het BUIG-budget over 2019 wordt deels gecompenseerd door de vangnetuitkering die Alblasserdam en Dordrecht ontvangen. De vangnetuitkering wordt verrekend met de bijdragen van alle Drechtsteden gemeenten in (het tekort op) inkomensondersteuning 2020 omdat de Drechtsteden gemeenten op dit onderdeel solidair zijn.

1.2. De uitvoering is belegd bij de Sociale Dienst Drechtsteden, maar de vangnetuitkering wordt toegekend aan individuele gemeenten.

Hoewel beleid en uitvoering van de Participatiewet sinds 2007 is uitbesteed aan de GR Drechtsteden, vindt een toekenning van een vangnetregeling op grond van artikel 8c van de Participatiewet plaats op verzoek van het college van B en W. Bij het verzoek moet kenbaar worden gemaakt dat de gemeenteraad in 2019 is geïnformeerd over de analyse van mogelijke oorzaken en de maatregelen die worden genomen om tot reductie van dit tekort te komen.

In de bijlage is de aanvraag opgenomen met een globale analyse en wordt u geïnformeerd over de ontwikkeling van het klantenbestand Participatiewet in de gemeente Alblasserdam, de analyse van de mogelijke oorzaken van het tekort op het budget voor uitkeringen op grond van de Participatiewet en de maatregelen om dit tekort te reduceren.

Kanttekeningen

geen.

Financiële informatie

In de jaarstukken 2019 van de Sociale Dienst Drechtsteden en van de gemeente Alblasserdam wordt uw raad geïnformeerd over de financiële uitkomsten van de Participatiewet.

Uitvoering

De Sociale Dienst Drechtsteden heeft de aanvraag voorbereid. Na de formele stappen van college en raad verzorgt de Sociale Dienst Drechtsteden het indienen van de aanvraag.

Communicatie

Geen specifieke communicatie naar aanleiding van het indienen van de aanvraag.

Bijlagen

1. 20200603 Aanvraag vangnetuitkering Alblasserdam 2019.docx

CONCEPT RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Alblasserdam;

B E S L U I T:

1. voor de fatale indieningstermijn 15 augustus 2020 in te stemmen met de verklaring van het college maatregelen te treffen om te komen tot reductie van het tekort op het BUIG-budget zoals weergegeven in de Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2019.

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2019¹

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2020 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievnp.nl/vangnetuitkering-2019>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.

¹ Versie aanvraagformulier d.d. 25 september 2019

- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG is [de brief aan de Raadsleden](#) over de VU 2019 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Het uitkeringsbestand in de Drechtsteden blijft dalen. Eind 2019 was de stand 6237 dossiers. Een jaar eerder liet de teller nog een aantal van 6447 dossiers zien. In 2019 is dan ook een daling gerealiseerd van 3,3% (in Alblasserdam bleef het aantal bijstandsuitkeringen nagenoeg gelijk, zie onderstaande grafiek). Door de gunstige economische ontwikkelingen van de afgelopen jaren, is het gelukt om een aanzienlijk deel van de bijstandsdoelgroep te bemiddelen naar werk. In Alblasserdam (relatief kleine groep inwoners) stabiliseert het aantal uitkeringsklanten. Door de inzet zien we wel groei in de bemiddeling naar werk, maar zien we dat ze steeds minder volledig inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt. Deze klanten zijn daarmee wel aan het werk, maar niet uitgestroomd uit de uitkering (parttime). Vaak was er een vorm van ondersteuning nodig vanuit het college om deze doelgroep naar werk te bemiddelen. Hierbij valt onder andere te denken aan de inzet van loonkostensubsidie en begeleidingsproducten als jobcoaching en werkbegeleiding.

De bijstandspopulatie die overblijft heeft een dusdanige afstand tot de arbeidsmarkt, dat deze niet, of in mindere mate, heeft kunnen profiteren van de aantrekkende economie van de afgelopen tijd. Daarnaast wordt de doelgroep die in de bijstand instroomt steeds kwetsbaarder. Dit heeft te maken met het feit dat de instroom in de Wsw (wet sociale werkvoorziening) is gesloten en de instroom in de Wajong is beperkt. Als gevolg hiervan stromen deze inwoners in, in de Participatiewet. Dit zijn doelgroepen die vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben, waardoor een aanzienlijke investering benodigd is voor een succesvolle re-integratie.

Hoewel de daling van het bijstandsbestand van de afgelopen jaren zich doorzet, wordt het dus steeds moeilijker om bijstandsgerechtigden uitkeringsonafhankelijk te maken. Ondanks de beschikbaarheid van een groot aantal vacatures enerzijds, en een grote groep bijstandsgerechtigden anderzijds, is een match nog niet zomaar gemaakt. Dit heeft te maken met het feit dat er sprake is van een discrepantie tussen de gevraagde vaardigheden en competenties op de arbeidsmarkt en de vaardigheden en competenties waar de bijstandsgerechtigde over beschikt.

Een andere factor is de nadelige uitwerking van het verdeelmodel van de BUIG. Het college profiteert er in financiële zin niet van wanneer het inwoners met loonkostensubsidie aan het werk helpt. Dit terwijl dit instrument voor de kwetsbare doelgroep in de huidige arbeidsmarkt zeer belangrijk is. Het college creëert daarnaast maatschappelijke waarde, doordat het welzijn van inwoners die aan het werk gaan sterk verbetert en er minder druk komt te liggen op andere voorzieningen in het sociaal domein.

De ontwikkelingen zoals hierboven geschetst, zorgen tezamen voor een verhoogde financiële druk op de toch al schaarse middelen, waardoor tekorten ontstaan.

B. Getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

B1. Beschrijving getroffen interne maatregelen

Om het tekort te reduceren worden verschillende interne maatregelen getroffen. Hieronder worden de verschillende maatregelen beschreven.

- Ontwikkeling van een geactualiseerde visie op werk en bijstand: de wereld staat niet stil. Ook de wereld van de sociale zekerheid is constant aan verandering onderhevig. Het afgelopen jaar is dan ook een herbezinning gedaan op het sociaal domein in de Drechtsteden. Hiervoor zijn interne en externe partijen (zie onderdeel B2) betrokken. Op basis van recentelijke wettelijke, maatschappelijke en economische ontwikkelingen is een visie voor de komende jaren geformuleerd. Voor werk en bijstand komt de visie erop neer dat, zoals ook bij onderdeel A beschreven is, geïnvesteerd dient te worden in het verhogen van de arbeidsmarktwaarde van bijstandsgerechtigden.
- Ontwikkeling Perspct: eind 2018 is een ontwikkelorganisatie voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt opgericht, genaamd Perspct. Perspct heeft als doel om inwoners weer perspectief op werk te bieden, zodat zij op volwaardige wijze kunnen participeren in de samenleving. Perspct biedt hiertoe trajecten aan met een looptijd van 3 tot 6 maanden, waarin potentiële medewerkers worden getraind op het vlak van werknemersvaardigheden, persoonlijke effectiviteit en waarbij arbeidskansen in kaart worden gebracht.
- Maatwerk aanpak doelgroep 50+: het is geen geheim dat arbeidskansen afnemen naarmate iemand ouder wordt. Dit terwijl deze doelgroep vaak over veel kennis en ervaring beschikt. Om de kansen voor deze doelgroep te vergroten, heeft de Sociale Dienst Drechtsteden een maatwerk aanpak ontwikkeld, waarbij een gespecialiseerde groep klantregisseurs methodisch te werk gaat om ervoor te zorgen dat ook deze doelgroep succesvol kan re-integreren op de arbeidsmarkt.
- Ontwikkeling instrument werkbegeleiding: zoals eerder genoemd heeft een aanzienlijk deel van de bijstandspopulatie een beperking, waardoor op de werkvloer vaak extra begeleiding benodigd is. Tot voor kort was jobcoaching het enige begeleidingsinstrument dat hiervoor kon worden ingezet. Een jobcoach is echter slechts zeer beperkt aanwezig op de werkvloer, terwijl een grote groep werknemers gedurende de hele dag een praktische vorm van begeleiding nodig heeft. Daarom is het afgelopen jaar een nieuw instrument ontwikkeld: werkbegeleiding. Werkbegeleiding wordt niet geboden door een jobcoach, maar door een directe collega (bijvoorbeeld een voorman of voorvrouw) van de werknemer. Deze is gedurende de werktijd beschikbaar. De verwachting is dat door de introductie van dit instrument kan worden bespaard op de uitgaven aan jobcoaching, wat een duurder instrument is.

B2. Beschrijving getroffen externe maatregelen

- Consultatie maatschappelijke partners voor de ontwikkeling van een nieuwe visie op het sociaal domein: om te komen tot een nieuwe visie op het sociaal domein zijn er gedurende een periode van een aantal maanden verschillende bijeenkomsten georganiseerd waarin maatschappelijke partners uit het sociaal domein zijn gevraagd om mee te denken over de actuele vraagstukken in het sociaal domein. Hiermee is een getracht meer inzicht te verkrijgen in de lokale uitvoeringspraktijk. Wat gaat hierin goed? Waar is verbetering mogelijk? Hoe kunnen de partijen nog beter (en efficiënter) samenwerken? Wat is daarvoor nodig? Op basis van deze inzichten en een aanvullende literatuurstudie is het gelukt een gedragen visie te formuleren die de komende jaren tot uitvoer kan worden gebracht;
- Deelname aan bijeenkomsten van de Programmaraad: de Programmaraad organiseert een aantal keer per jaar de Praktijkdag van de Programmaraad. Op deze dag worden verschillende workshops georganiseerd, waarin kennis over uiteenlopende onderwerpen in het sociaal domein wordt gedeeld. Vanuit de Drechtsteden worden deze Praktijkdagen structureel bezocht;
- Deelname aan Platform Participatie en Werk: ook Stimulansz organiseert jaarlijks een aantal keer bijeenkomsten waarin telkens presentaties worden gegeven over actuele thema's uit het sociaal domein. Zeer handig om snel kennis te nemen van de laatste ontwikkelingen in het land en de Haagse politiek. Daarnaast stelt dit ons in staat om onze aanpak en projecten te vergelijken met die van andere gemeenten en regio's;
- Wethouder Werk en Inkomen van de gemeente Dordrecht is commissievoorzitter Participatie bij de VNG. Vanuit die positie delen we onder meer kennis met de G4 en andere regio's;
- De directeur Sociale Dienst Drechtsteden is bestuurslid bij Divosa. Ook vanuit die positie gebruiken de we mogelijkheden om kennis en inspiratie op te doen bij andere gemeenten;
- Op ambtelijk niveau zijn we tevens sterk betrokken bij het Breed Offensief van de Staatssecretaris SZW. Vanuit deze rol adviseren we de staatssecretaris op basis van kennis en ervaring over onze lokale uitvoeringspraktijk.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

De opgave die de Drechtsteden met betrekking tot het sociaal domein hebben, is om inwoners te helpen in hun zoektocht naar zelfstandigheid. Daarnaast is het een constante zoektocht naar een antwoord op de vraag hoe met de beschikbare middelen zoveel mogelijk publieke waarde kan worden gerealiseerd. De resultaten die in het sociaal domein worden behaald, zijn niet altijd kwantificeerbaar. De maatschappelijke opbrengsten zijn niet eenvoudig in geld uit te drukken, terwijl de financiële druk op het sociaal domein alsmaar toeneemt.

Met de maatregelen die worden getroffen wordt beoogd om inwoners zo goed mogelijk te laten participeren in de samenleving. Werk is daarbij het hoogst haalbare, maar werk is voor een groot deel van de bijstandsgerechtigden niet haalbaar. Om de doelgroep die wel mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft te bemiddelen naar werk, is echter wel een grote investering benodigd. De verwachting is dat de investeringen uiteindelijk ook zullen leiden tot kostenbesparingen (kosten uitkering, bemiddeling, begeleiding, etc.), waarmee toekomstige tekorten worden tegengegaan. Hierbij is het belangrijk dat de blik naar buiten (inspiratie halen uit de regio en de rest van het land, inwinnen van advies) blijft bestaan en dat inzichten die hieruit worden verkregen worden meegenomen in de beleidsontwikkeling. Zodoende wordt constant gewerkt aan het hoofddoel: inwoners zo zelfstandig mogelijk mee te laten doen in de samenleving.

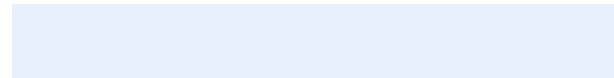
D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Alblasterdam verklaart dat het voor 15 augustus 2020 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

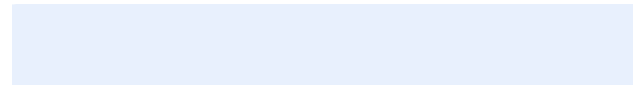
Datum: 9 juni 2020

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: S. van Heeren

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar: J.G.A. Paans

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2020.

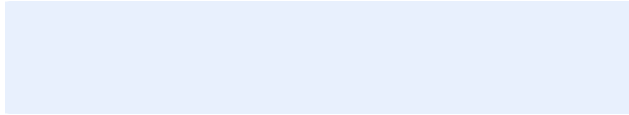
De gemeenteraad van de gemeente Alblasterdam stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: 23 juni 2020

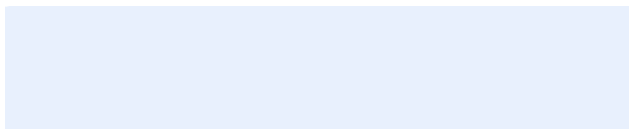
Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar: J.G.A. Paans

De griffier,

Naam van de ondertekenaar: I. de Gruijter

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2019 dient uiterlijk op 15 augustus 2020 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2020 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2017 als over 2018 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2017 en/of over 2018 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier

worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina 'beoordeling en advisering' over de VU 2019 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: 'de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.'

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welk moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018² en/of de Benchmark van Divosa³.
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

Inleiding

Indien uw gemeente over 2017 en/of 2018 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college ook over 2019 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering dient het college te verklaren dat *interne en externe* maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere reductie van het tekort. Onderdeel B bestaat uit 2 vragen:

- B1. Beschrijf de getroffen interne maatregelen onder B1.
Onder interne maatregelen worden alle getroffen maatregelen verstaan die niet tot stand zijn gekomen door externe consultatie, maar door de gemeente zelf.
- B2. Beschrijf de getroffen externe maatregelen, waarbij ook wordt beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe 'schriftelijke' informatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'getroffen externe maatregelen'.

Wat wordt verwacht van de beschrijving van de getroffen externe maatregelen?

Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/10/25/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2019>

³ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

maatregel tot stand is gekomen. Hieruit moet blijken dat het college actief externe consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel en hoe dit heeft geleid tot het treffen van de externe maatregel(en) voorafgaand aan het moment van indiening door het college.

Beschrijving getroffen externe maatregelen

Per getroffen maatregel dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

Naam van de maatregel, gevolgd door de antwoorden op de volgende drie vragen:

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

Alle drie de vragen dienen te zijn beschreven, zodat een duidelijk inzicht wordt geboden dat hier sprake is van 'externe maatregel(en)'.

Een voorbeeld van een duidelijke beschrijving is:

Maatregel 1. Bevorderen ondernemerschap

- A) De externe bronnen voor deze maatregel zijn geweest:
 - a. Een rapport van Radar Advies: Werkzame bestanddelen van parttime ondernemen, dec 2016
 - b. Achterbanraadpleging ZZP Nederland, mei 2018
 - c. Divosa, innoveren van het BBZ, november 2018
- B) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe bron?
Het inzicht dat investeren in begeleiding van en naar zelfstandig ondernemerschap bijdraagt aan het verkleinen van het bijstandstekort.
- C) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
De maatregel die getroffen is om meer capaciteit beschikbaar te stellen. Hiermee kunnen meer bijstandsgerechtigden naar zelfstandige ondernemerschap worden begeleid en wordt tevens vroegtijdige beëindiging van zelfstandig ondernemerschap zoveel mogelijk voorkomen.

Toelichting op de drie vragen.

1. *Wat wordt verstaan onder een externe bron(nen): externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Een externe partij is een persoon of organisatie buiten de grenzen van de gemeente.

- Een veelgestelde vraag is of in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) de consultatie als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) er sprake is van een gemeenschappelijk beleid en uitvoering voor alle aangesloten gemeenten. Dat betekent dat consultatie van gemeenten die onderdeel uitmaken van een gemeenschappelijke regeling niet als extern wordt gezien.
- Dit ligt anders voor een SW-bedrijf omdat hier ook sprake kan zijn van privatisering, waardoor verantwoordelijkheden en bevoegdheden anders kunnen worden belegd. Om die reden wordt consultatie van het SW-bedrijf wel gezien als externe consultatie.
- Onder externe 'schriftelijke' informatie wordt alle informatie verstaan die vastgelegd is in een document of een digitale drager (website, bestand etc.) en voortkomt uit een bron buiten de grenzen van de eigen gemeente respectievelijk ISD of RSD. Deze externe informatie dient dan wel ook informatie te bevatten over de effectiviteit en de aanpak van deze maatregel. Anders is raadpleging van de partij van wie de informatie komt noodzakelijk.

2. *Wat heeft de externe consultatie opgeleverd?*

Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

Hier wordt beschreven welk inzicht door consultatie van die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie is gekregen bij de gemeente, dat geleid heeft tot het treffen van de externe maatregel?

- *Wat wordt verstaan onder consultatie van een externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Onder consultatie wordt verstaan het raadplegen van een externe bron (partij of 'schriftelijke' informatie) buiten de gemeente respectievelijk ISD of RSD. Dat kan het raadplegen van een externe partij zijn, maar het kan ook het raadplegen van externe 'schriftelijke' informatie zijn, mits deze ook informatie over de toepasbaarheid (effectiviteit, uitvoerbaarheid en aanpak etc.) omvat, anders is het inwinnen van advies bij de betreffende gemeente noodzakelijk.

Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere:

- *gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten;*
- *gebruik maken van beleidsplannen e.d. van gemeenten en op basis daarvan inwinnen van advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effectiviteit etc.);*
- *inwinnen van advies bij andere gemeenten;*
- *gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van de SEO-tool;*
- *gebruik maken van de publicatie van aanvragen van eerdere jaren en de betreffende tools op de website van de toetsingscommissie en op basis daarvan inwinnen van een advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effectiviteit etc.);*
- *advies van een extern adviesbureau voor het nemen van extra maatregelen;*
- *onder voorwaarden kunnen samenwerking met en uitvoering door een externe partij ook onder externe consultatie vallen. Dat is alleen het geval indien de consultatie duidelijk is beschreven en deze vervolgens leidt tot een maatregel, zie ook onder punt 3 externe maatregel.*

Het inschakelen van een externe voor het opstellen van de aanvraag, is géén externe maatregel.

In geval van consultatie van een groep van externen, bijvoorbeeld bij het voorleggen van een beleidsplan, volstaat het aangeven van de betrokken externen en de uit deze groepsconsultatie opgedane inzichten en tot welke (groep van) maatregelen dit heeft geleid.

3. *Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze 'consultatie'?*

Dit is een beschrijving van een getroffen externe maatregel.

Hierna volgen nog enkele toelichtingen over de externe maatregel (n.a.v. veelgestelde vragen):

- *Wat wordt verstaan onder een maatregel?*
 - *Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.*
- *Met 'externe' maatregel wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie.*

Onder voorwaarden gelden de volgende externe maatregelen ook:

 - *Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' mits binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.*

- Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als ‘externe maatregel’ indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.
- Wat wordt verstaan onder een *getroffen* externe maatregel.
 - Dit is een externe maatregel die voor het tijdstip van indiening van de aanvraag door het college, de gemandateerde directeur en/of de wethouder is getroffen.
 - Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen en waarvan de uitvoering in gang is gezet.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*
 Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
 Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.
 In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen. Om die reden staat “aanvullende” tussen haakjes.
- *Hoeveel getroffen externe maatregelen zijn vereist?*
 Het is aan het lokaal bestuur om te bepalen hoeveel maatregelen moeten worden getroffen om het tekort verder te reduceren. Dat houdt in dat de toetsingscommissie nagaat of één dan wel meerdere externe maatregel zijn getroffen. Het is aan het college en de gemeenteraad om na te gaan of en te beschrijven dat de getroffen maatregelen tezamen het tekort verder reduceren (zie onderdeel effecten).

Suggesties bij de beantwoording van B

- U kunt waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen aangeven.
- U kunt bij de getroffen maatregelen aangeven welke overwegingen hebben geleid tot het treffen van deze maatregelen en welke bronnen bij die afwegingen zijn gebruikt.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren. Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn

getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag.

Het college dient de gemeenteraad inzicht te verschaffen dat met alle getroffen maatregelen te samen sprake is van een extra (optimale) inspanning om het tekort te reduceren.

Het verklaren en dit inzichtelijk maken is voldoende.

Hierop wordt niet inhoudelijk, maar slechts procedureel getoetst (wordt dit door de verklaring van het college e.e.a. voldoende inzichtelijk aan de gemeenteraad). De commissie beoordeelt of de beoogde stappen worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2019 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.